

Motion till riksdagen 2018/19:1141

av **Anna Vikström (S)**

Nationellt kompetenscentrum för amning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av en nationell kunskapsbas och ett nationellt kompetenscentrum för amning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Trots att Sverige tidigt anslöt sig till internationella initiativ så har Sveriges engagemang för amning tappat tempo och amningen har minskat i Sverige. Det finns brister i den nationella samordningen och det saknas en nationell kunskapsbas och ett nationellt kompetenscentrum.

Världshälsoorganisationen (WHO) har sedan decennier tillbaka initierat en rad åtgärder för att skydda, främja och stödja amning globalt. De viktigaste är den internationella koden för marknadsföring av bröstmjölk ersättningar (1981), Innocentideklarationen (1990) och ”Baby Friendly Hospital Initiative” (BFHI) (1991) som motsvarar ”Amningsvänliga sjukhus” i Sverige (1992). ”Internationella koden för marknadsföring av bröstmjölk ersättningar” skyddar amningen genom att på olika sätt reglera marknadsföringen av bröstmjölk ersättningar, det vill säga marknadsföringen ska vara etisk och det ska inte förekomma direktreklam till föräldrar. Saklig information ska förmedlas. I Sverige har koden införlivats som ett EU-direktiv (miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14: MJU6). En vanlig missuppfattning är att koden bara skulle skydda ammande barn, men koden är också ett skydd för att barn som inte ammas ska få bra ersättning. ”Baby Friendly Hospital Initiative” innebar att sjukhus runt om i Sverige införde WHO/Unicefs Tio steg för en lyckad amning.

Innocentideklarationen tillkom på initiativ av WHO och Unicef tillsammans med bland annat Sida, och Sverige skrev under denna deklaration på 1990-talet. Det slås bland annat fast hur länder ska arbeta med amning på nationell nivå; det ska t ex finnas en nationell amningsamordnare och en nationell amningskommitté. Sedan 2003 har ingen nationell myndighet ansvar för ”Baby Friendly Hospital Initiative” utan ansvaret ligger istället på varje landsting. Sedan 2004 har Livsmedelsverket i uppdrag att leda en

samordningsgrupp för amningsfrågor med företrädare för Socialstyrelsen, Konsumentverket och Folkhälsomyndigheten. Där finns ett identifierat behov av en gemensam kunskapsbas som även omfattar vårdrutiner och andra faktorer som påverkar amningen men som saknas i Sverige. Norge har en ”Nasjonal kompetansetjeneste for amning” och i Danmark ger Sundhetsstyrelsen ut en amningshandbok för vårdpersonal.

Amning har en betydelsefull roll i ett folkhälsoperspektiv och främjar mödrars och barns hälsa på kort och lång sikt. Amningen har också betydelse för sjukvårdens kostnadsutveckling, och beräkningar har gjorts i USA och Storbritannien som visar att kostnader kan minska vid ökad amning.

I Sverige står amningssituationen idag inför en rad utmaningar. Amningen har minskat sedan 1996 och allt färre mammor helammar sina barn vid 1 vecka, 2 månader, 4 månader och 6 månader trots att en stor majoritet kvinnor uppger under graviditeten att de önskar amma helt i 6 månader. Helamningen har minskat och delamningen ökat något över de senaste 10 åren. I graviditetsregistrets årsrapport framkommer att den totala amningen, vid fyra veckors ålder på barnen, har minskat med ca 2 % mellan 2012 och 2017. Vidare kan man läsa att av fullgångna friska barn får mellan 20,9 % och 46 % bröstmjölk ersättning på landets olika förlossningssjukhus. Amningen har minskat från 72 % vid 6 månaders ålder 2004 till 64 % 2016 enligt Socialstyrelsens amningsstatistik. Regionala skillnader i amningsfrekvens är stora. En stor del av dessa skillnader beror på socioekonomiska faktorer som utbildningsnivå. Amningsstödet är också ojämnt både lokalt och nationellt. Kvinnor ammar i mindre utsträckning när vården är bristfällig, och Sverige har inte lyckats ge det stöd kvinnor behöver för att amma. Socialstyrelsen har noterat i en granskning av förlossningsvården att kvinnor saknar amningsstöd efter barnets födelse på BB. Det finns många frågor runt amning hos blivande föräldrar, och varje blivande förälder skall ha rätt till korrekt och saklig information. De som önskar amma ska få evidensbaserad rådgivning och det stöd de behöver.

Sverige har setts som ett globalt föregångsland när det gäller amning men de nuvarande siffrorna över den sjunkande amningsfrekvensen inger besvikelse internationellt. Ingen myndighet har idag ett övergripande ansvar för amning i Sverige. Det saknas också ett nationellt befolkningsmål för amning och en gemensam kunskapsbas som utöver sakkunskap, värderingar och lagstiftning även omfattar vårdrutiner och andra faktorer som påverkar amningen. Kunskap behöver systematiseras och kunskapsluckor åtgärdas med mer forskning för att kunna ge föräldrar och personal den kunskap de behöver. Andra uppgifter för nationell samordning kan vara kvalitetskriterier för vården, att utgöra ett resurscentrum för yrkesverksamma och bygga upp internationella nätverk. Dessa uppgifter kan behöva samordnas nationellt, av en nationell samordnare och ett nationellt kompetenscentrum.

Anna Vikström (S)